

WATER ONDER DE OMGEVINGSWET

mr. Peter Goumans & mr. Wiebe van de Rijt

19 juni 2025

**DUIDELIJK
HEKKELMAN.**

WEBINARREEKS 2025

- **Water onder de Omgevingswet**

19 juni 2025

- **MER onder de Omgevingswet**

3 juli 2025

- **Nieuwe VNG-brochure**

8 juli 2025

- **Provinciale instructies?! Tips voor de gemeentelijke praktijk**

11 september 2025

- **Klimaatadaptatie en duurzaamheid**

2 oktober 2025

- **Vergunningsvrij bouwen en Wkb**

9 oktober 2025

- **Voorkeursrechten onder de Omgevingswet**

28 oktober 2025

- **Handhaving onder de Omgevingswet**

13 november 2025

- **Bibob onder de Omgevingswet**

27 november 2025

WEBINARREEKS 2025

- **Het maken van een omgevingsplan**

4 december 2025

- **Kostenverhaal onder de Omgevingswet**

11 december 2025

- **Planschade onder de Omgevingswet**

16 december 2025

INHOUD

- **Deel I:** regulering lozingsactiviteiten onder de Omgevingswet
- **Deel II:** toetsingskader omgevingsvergunning wateractiviteit Omgevingswet
- **Deel III:** reikwijdte KRW-verplichting
- **Deel IV:** onttrekking grondwater

DEEL I REGULERING LOZINGSACTIVITEIT ONDER DE OMGEVINGSWET

DEFINITIES

Bijlage Omgevingswet

- *“lozingsactiviteit op een **oppervlaktewaterlichaam**: activiteit, niet zijnde een stortingsactiviteit op zee, inhoudende het brengen van stoffen, warmte of water **direct op een oppervlaktewaterlichaam**, voor zover het gaat om de gevolgen van die stoffen of warmte of dat water voor het watersysteem.”.*
- *lozingsactiviteit op een **zuiveringtechnisch werk**: activiteit inhoudende het brengen van stoffen, warmte of water met behulp van een werk, **niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, in een zuiveringtechnisch werk** in exploitatie bij een waterschap of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, voor zover het gaat om de gevolgen van die stoffen of warmte of dat water voor het zuiveringtechnisch werk of het watersysteem;*
- ***milieubelastende activiteit**: activiteit die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken, niet zijnde een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk of een wateronttrekkingsactiviteit;*

DEFINITIES

Aandachtspunt

- De definitie van een lozingsactiviteit onder de Ow **wijkt af** van die uit de Waterwet (oud).
- Waterwet maakte onderscheid tussen de kwaliteitsaspecten en kwantiteitsaspecten van lozen.
- Onder de Ow bevat het begrip zowel de kwaliteit (stoffen) als de kwantiteit (hoeveelheid water) van het lozen.
- Daarnaast is het woord 'direct' toegevoegd:
 - Gevolg: indirecte lozingen vallen hier dus niet onder.
 - Indirecte lozingen, zijn dus geen lozingsactiviteiten maar milieubelastende activiteiten.

CENTRALE (RIJKS) REGELS LOZINGSACTIVITEITEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM

Artikel 3.1 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

- Iedere lozing op een oppervlaktewaterlichaam die afkomstig is van een milieubelastende activiteit (MBA) in hoofdstuk 3 Bal is een lozingsactiviteit die onder hoofdstuk 2 tot en met hoofdstuk 5 Bal valt.
- Gevolg → onder meer de specifieke zorgplicht (art. 2.11 Bal) is hierop van toepassing.
- De reikwijdte van de MBA's in hoofdstuk 3 van het Bal is daarom leidend bij het beantwoorden van de vraag of er op grond van het Bal regels gelden voor het lozen.
- Meer weten over de reikwijdte van het Bal en de MBA's? Kijk de volgende webinars terug:
 - Van inrichting naar MBA van 15 april 2025
 - De milieubelastende activiteit in het omgevingsplan van 27 mei 2025

SYSTEMATIEK BAL

Hoofdstuk 1 en 2

- Algemene bepalingen en regels (toepassingsbereik, bevoegd gezag, zorgplicht)

Hoofdstuk 3

- Wijst de MBA aan (en is daarmee van belang voor de lozingsactiviteit);
- Bepaalt in welke gevallen een MBA **vergunningplichtig** is; én
- Wijst aan welke (algemene) regels uit H4 en H5 van toepassing zijn (**richtingaanwijzer**)

Hoofdstuk 4 Bal

- Bevat inhoudelijke regels over MBA's

Hoofdstuk 5

- Bevat regels over modules voor MBA's (bijv. module ZZS)
- Modules zijn groepjes regels die van toepassing zijn op bepaalde activiteiten.

VOORBEELD CHEMISCHE PRODUCTEN INDUSTRIE

Artikel 3.118. (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

5

- 1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in [artikel 2.1](#) worden aangewezen:
 - a. het maken van elastomeren, verf, lak, drukinkt, lijm, waspoeder of enzymen;
 - b. het vullen van spuitbussen met drijfgassen;
 - c. het maken van vloeibare biobrandstof;
 - d. het maken van vloeibare gassen uit de buitenlucht; en
 - e. het maken van schoonmaakmiddelen of cosmetica.

Artikel 3.119. (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

6

- 1 Het verbod, bedoeld in [artikel 5.1, tweede lid, van de wet](#), om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in [artikel 3.118](#), voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:
 - a. het maken van elastomeren, verf, lak, drukinkt, lijm, waspoeder of enzymen;
 - b. het vullen van spuitbussen met drijfgassen;
 - c. het maken van vloeibare biobrandstof; of
 - d. het maken van vloeibare gassen uit de buitenlucht.
- 2 Het verbod, bedoeld in [artikel 5.1, tweede lid, van de wet](#), om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Dus naast een omgevingsvergunning voor een MBA tevens een lozingsvergunning nodig.

CENTRALE (RIJKS) REGELS LOZINGSACTIVITEITEN

Lozingsroute

- Voor de meeste lozingen is een lozingsroute in H4 voorgeschreven.
- Welke lozingsroutes zijn er?
 - op vuilwaterriool,
 - lozen op of in de bodem
 - lozen op een oppervlaktewaterlichaam.
- Voorgeschreven lozingsroute = **verplichting** om via deze route te lozen.
- Bij overtreding hiervan, kan handhavend opgetreden worden:
 - vindt er een verboden lozing plaats op een oppervlaktewaterlichaam, dan is de waterbeheerder het bevoegd gezag;
 - vindt er een verboden lozing plaats op een vuilwaterriool of op of in de bodem, dan is sprake van een MBA en zijn (doorgaans) B&W het bevoegd gezag.

CENTRALE (RIJKS) REGELS LOZINGSACTIVITEITEN

Lozingsroute

- Als de voorgeschreven route niet goed hanteerbaar is, kan via een maatwerkvoorschrift/vergunningsvoorschrift een andere lozingsroute worden aangevraagd.
- Let wel, het bevoegd gezag voor de nieuwe lozing is het bevoegd gezag voor het stellen van maatwerkvoorschriften/vergunningsvoorschriften.
- B&W kunnen dus **niet** bij maatwerkvoorschrift/vergunningsvoorschrift een lozing op een oppervlaktewaterlichaam toestaan. Alleen de waterbeheer kan dat.

VOORBEELD AANBRENGEN LAGEN OP METALEN

Artikel 4.188. (water: lozingsroute)

- 1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het aanbrengen van lagen op metalen geloosd in een vuilwaterriool.
- 2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Artikel 4.189. (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)

- 1 Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.189, gemeten in een steekmonster of in een etmaalmonster.
- 2 De som van de vrachten, bedoeld in tabel 4.189, is de som van de vrachten van de metalen chroom, koper, nikkel, lood, zink, tin en zilver in het afvalwater, gemeten na het aanbrengen van lagen op metalen, maar voordat het afvalwater een zuiveringsstap heeft doorlopen.

Tabel 4.189 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l, gemeten in een steekmonster			Emissiegrenswaarde in mg/l, gemeten in een etmaalmonster		
	Som van de vrachten, g/dag			Som van de vrachten, g/dag		
	Vanaf 200	80 – 200	Minder dan 80	Vanaf 200	80 – 200	Minder dan 80
Chroom	1,5	3,0	Som 45	0,5	1,0	Som 15
Chroom VI	0,3	0,3		0,1	0,1	
Koper	1,5	6,0		0,5	2,0	

DECENTRALE REGELS LOZINGSACTIVITEITEN

Waterschapsverordening

- **Wél** in H3 aangewezen lozingsactiviteiten op regionale oppervlaktewaterlichamen/zuiveringtechnisch werk in beheer bij het waterschap (aanvullende regels)
- **Niet** in H3 Bal aangewezen lozingsactiviteiten op regionale oppervlaktewaterlichamen/zuiveringtechnisch werk in beheer bij het waterschap

Omgevingsplan

- Regels over lozingen op of in de bodem en in de riolering kunnen worden neergelegd door de gemeenteraad in het omgevingsplan.

WATERSCHAPSVERORDENING

Bruidsschat

- Bevat een set regels die op 1 januari 2024 automatisch onderdeel uitmaken van de waterschapsverordeningen en die op rijksniveau zijn vervallen.
- Gaat over verschillende onderwerpen, zoals:
 - Lozen grondwater bij ontwatering, lozen van afvloeiend hemelwater, lozen van huishoudelijk afvalwater
- Voor lozingen die **niet** specifiek benoemd zijn in de bruidsschat is er een **vangnetbepaling** opgenomen:
 - Voor deze lozing is een omgevingsvergunning nodig, tenzij hierop een uitzondering is gemaakt in de waterschapsverordening (zoals lozingen afkomstig van een MBA in H3 van het Bal).

WATERSCHAPSVERORDENING

Bruidsschat

- De bruidsschatregels zijn **aanvullend** op de Rijksregels in het Bal
- Dit is alleen anders als expliciet is bepaald dat de betreffende bruidsschatregel niet van toepassing is op MBA's genoemd in het Bal.
- Art. 2.4 Bruidsschat bevat daarnaast een specifieke zorgplicht (vergelijkbaar met art. 2.11 Bal)
- Let wel, deze specifiek zorgplicht geldt naast een eventuele omgevingsvergunning en kan aanleiding/grondslag zijn voor het stellen van maatwerkvoorschriften/vergunningsvoorschriften.

REGULERING LOZINGEN RIJKSWATEREN

- Lozingen op rijkswateren afkomstig van MBA's die **niet** zijn aangewezen in H3 van het Bal worden gereguleerd in:
 - Hoofdstuk 6 Bal (binnenwateren);
 - Hoofdstuk 7 Bal (Noordzee)
- Ook hiervoor geldt een specifieke zorgplicht (vergelijkbaar met art. 2.11 Bal)
- Verder zijn er algemene regels en vergunningplichten gesteld.
- Er is een mogelijkheid opgenomen om maatvoorschriften te stellen over de algemene regels en de specifieke zorgplicht.

REGULERING LOZINGEN RWZI

Centrale (rijks)regels

- Het Bal regelt de lozingsactiviteiten op een zuiveringstechnisch werk die afkomstig zijn van een MBA als bedoeld in H3 van het Bal.
- Als voor de MBA een vergunningplicht geldt, geldt ook voor de lozing op een zuiveringstechnisch werk een vergunningplicht (art. 3.3 Bal)
- Als in H4 is bepaald dat lozen kan in een vuilwaterriool, kan ook worden geloosd op een zuiveringstechnisch werk.

Decentrale regels in de Waterschapsverordening

- Regels over lozingen op een zuiveringstechnisch werk niet afkomstig van een MBA in H3 Bal;
 - Vergunningplicht!
- Aanvullende regels over lozingen wél afkomstig van MBA H3 Bal.

REGULERING LOZINGEN RWZI

Direct lozing op RWZI

- Vereist **ook** een privaatrechtelijke toestemming van de beheerder van een zuiveringstechnisch werk (doorgaans Waterschap)
- In privaatrechtelijke spoor mogen **geen** eisen worden gesteld die eigenlijk via het publiekrechtelijke spoor (vergunningsvoorschriften/maatwerkvoorschriften), zouden moeten worden geregeld (Windmill-jurisprudentie)
- Let wel, de Ow verplicht het waterschap **niet** om deze rechtstreekse lozingen te ontvangen.
- Waterschap is slechts verplicht stedelijk afvalwater uit een openbaar vuilwaterriool te ontvangen
 - Het is dus een **keuze** om een rechtstreekse lozing al dan niet toe te staan.

DEEL II TOETSINGSKADER VERGUNNINGVERLENING WATERACTIVITEITEN

TOETSINGSKADER VERGUNNINGVERLENING

Artikel 3:4 Awb

- Het bestuursorgaan weegt de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen af, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit.
- De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.

Hamvraag: is er bij een besluit omtrent een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit sprake van een wettelijke beperkingen voor wat betreft de af te wegen belangen?

**1. het voorkomen en waar nodig beperken van
overstromingen, wateroverlast en waterschaarste**

**2. het beschermen en verbeteren van de chemische
en ecologische kwaliteit van watersystemen**

3. het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen

TOETSINGSKADER VERGUNNINGVERLENING

Artikel 6.21 jo. 2.1 Waterwet

Een vergunning **wordt geweigerd**, voor zover verlening daarvan niet verenigbaar is met de doelstellingen van:

- voorkomen en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
- bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; **én**
- vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Artikel 8.84 Bkl (en waterschapsverordening)

Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit **wordt alleen verleend** als de activiteit verenigbaar is met het belang van:

- voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
- het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; **én**
- het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

TOETSINGSKADER WATERWET

TOETSINGSKADER WATERWET

Weigeringsgronden

- Er is sprake van een **limitatieve opsomming** van weigeringsgronden.
- De reden waarom een vergunning wordt aangevraagd is **niet** relevant voor de vraag of de aanvraag geweigerd moet worden.

AbRS 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:887

*"23.2. De rechtbank heeft terecht onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:850, overwogen dat artikel 6.21 van de Waterwet **een limitatieve opsomming van weigeringsgronden kent en dat een eventuele weigering van de aangevraagde watervergunning slechts aan de orde is, voor zover de aanvraag niet verenigbaar is met de doelstellingen die worden genoemd in artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet.**"*

Heldere vaste rechtspraak van de Afdeling, of toch niet?

- Zie AbRS 24 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:5404).

Casus

- Er is een watervergunning verleend voor het bouwen van een brug over een A-watgang.
- De brug is nodig om twee woningen te ontsluiten.
- Beleid Waterschap:
 - Er wordt geen vergunning verleend voor een brug in deze watgang, tenzij het een brug is voor perceelontsluiting en daarvoor geen alternatief bestaat.
- Derde-belanghebbenden stellen dat de vergunning moet worden geweigerd, omdat er een alternatief is voor de brug.

Eerste constatering?

- Het argument van de derde-belanghebbenden ziet niet op mogelijke waterstaatskundige bezwaren en is niet gerelateerd aan de doelstellingen van de Waterwet, zoals neergelegd in art. 2.1 Waterwet.

Afdeling

*"5.4 (...) In onderdeel 23 en volgende van de watervergunning heeft het dagelijks bestuur overwogen dat de aanleg van de brug effect heeft op de doorstroming omdat er pijlers in het natte profiel worden geplaatst **maar dat dit effect acceptabel** is omdat de pijlers een minimale breedte hebben ten opzichte van de a-watergang, dat door de aanleg van de brug de stabiliteit van het talud en de bodem niet wordt aangetast en dat de brug kan worden toegestaan omdat deze geen belemmering vormt voor de water aan- en afvoer en het beheer en onderhoud van het oppervlaktewaterlichaam indien voldaan wordt aan de voorschriften zoals gesteld in deze vergunning (...).".*

Wat is de uitkomst als de vaste (strikte uitleg) van de Afdeling wordt gehanteerd?

- Nu het Waterschap heeft aangegeven dat de aanvraag **niet** onverenigbaar is met de doelstellingen van het waterbeheer, leidt dat automatisch tot de conclusie dat de vergunning kan (en moet) worden verleend.
- Toch?

Opmerkelijk

"5.5. De rechtbank heeft de aangevallen uitspraak onder 5 (slot) weliswaar toetsend aan een verkeerd criterium (in plaats van aan artikel 5.4.1.1 van de Beleidsregels), **niettemin terecht geconcludeerd dat de brug nodig is voor de ontsluiting van de percelen met de twee voorziene woningen**. De Afdeling wijst daartoe allereerst op de situering van de beide aan de watergang voorziene woningen ten opzichte van die watergang en ten opzichte van de daarachter gelegen te handhaven woning aan de locatie 1. (...) **Een en ander brengt met zich dat het dagelijks bestuur in het kader van de belangenafweging voorafgaand aan zijn besluit op de aanvraag van de watergunning voor de brug mocht uitgaan van de noodzaak van een perceelontsluiting via die brug. De gevolgen voor de waterhuishouding zijn beperkt en de percelen kunnen niet op andere wijze worden ontsloten.**

- Waarom wordt door de Afdeling ingegaan op mogelijke alternatieven die ertoe zouden kunnen leiden dat de vergunning moet worden geweigerd, terwijl er geen waterstaatkundige bezwaren zijn?
- Dit past **niet** in de systematiek van de Waterwet en de limitatieve opsomming van de weigeringsgronden.

Afdeling zaait verwarring

"3.1 Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen in haar uitspraak van 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:887, kent artikel 6.21 van de Waterwet een **limitatieve opsomming van weigeringsgronden**. Een eventuele weigering van de aangevraagde watervergunning is in dit geval alleen mogelijk als de aanvraag niet verenigbaar is met de doelstellingen die worden genoemd in artikel 2.1, eerste lid, van de **Waterwet**. Het dagelijks bestuur heeft beleidsruimte om met inachtneming van dit kader beleidsregels vast te stellen ter invulling van artikel 3.1, eerste lid, van de Keur. (...)

5.3 De rechtbank lijkt ervan uit te gaan dat het dagelijks bestuur bij de afweging van belangen in het kader van de verlening of weigering van een watervergunning geen andere belangen dan waterstaatkundige belangen mag meewegen. **Dat is niet juist**. Doorgaans zal immers het belang van degene die de watervergunning aanvraagt juist niet zijn gelegen in waterstaatkundige belangen, zoals in dit geval het belang van vergunninghouder om te kunnen beschikken over een brug voor de ontsluiting van zijn perceel. **De opvatting van de rechtbank dat die andere belangen als zijnde geen waterstaatkundige belangen geen rol mogen spelen in de belangenafweging is onjuist**. (...)"

ABRS 24 DECEMBER 2024 ECLI:NL:RVS:2024:5404

Uitspraak wijkt af van eerdere (vaste) rechtspraak

AbRS 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:887

"23.2. De rechtbank heeft terecht onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 30 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:850, overwogen dat artikel 6.21 van de Waterwet **een limitatieve opsomming van weigeringsgronden kent en dat een eventuele weigering van de aangevraagde watervergunning slechts aan de orde is, voor zover de aanvraag niet verenigbaar is met de doelstellingen die worden genoemd in artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet.**",

AbRS 18 december 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3169

"De bij de besluitvorming te verrichten belangenafweging kan ingevolge artikel 6.21 van de Waterwet **slechts betrekking** hebben op de in artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet, vermelde belangen."

Kritiek

- De Afdeling **laat na** om helder te beantwoorden of er nu juist wel of (nog steeds) niet met andere belangen dan waterstaatkundige belangen rekening kan worden gehouden bij de verlening of weigering van een watervergunning.

TOETSINGSKADER OMGEVINGSWET

TOETSINGSKADER OMGEVINGSWET

Artikel 8.84 Bkl (en waterschapsverordening)

Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit **wordt alleen verleend** als de activiteit verenigbaar is met het belang van:

- voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
- het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
én
- het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

Aandachtspunt: dit toetsingskader geldt voor:

- beperkingengebiedactiviteiten m.b.t. een waterstaatswerk (H6 en H7 Bal)
- Beperkingengebiedactiviteiten m.b.t. een installatie in een waterstaatswerk (H7 Bal)
- Lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam (H3, 6 en 7 Bal)
- Lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk (H3 Bal)
- Stortingsactiviteit op zee
- Wateronttrekkingsactiviteit (H6 en afd. 16.1 Bal)
- Vergunningplichtige wateractiviteiten in de waterschapsverordening.
- Vergunningplichtige milieubelastende activiteiten Bal (art. 8.22 Bkl)

TOETSINGSKADER OMGEVINGSWET

Stb. 2018, 292, p. 864

*"De redactie van deze beoordelingsregel laat aan het bevoegd gezag **geen ruimte** om de omgevingsvergunning ook wegens anders belangen te weigeren, tenzij dit uit een (...) specifieke beoordelingsregel (...) volgt. Dit bevordert de voorspelbaarheid van de belangenafweging en daarmee de rechtszekerheid voor de aanvrager."*

Onze constatering

- **Gesteld** kan worden dat de uitspraak van de Afdeling van 24 december 2024 ECLI:NL:RVS:2024:5404, **niet** richtinggevend is onder de Omgevingswet.
- Let wel, nog géén rechtspraak van de Afdeling.

RB. OOST-BRABANT 2 SEPTEMBER 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:4125

Casus

- Vergunning aangevraagd voor het vervangen van een duiker onder een weg door een duiker met een beperkte diameter.
- Omwonenden vrezen voor wateroverlast op hun percelen vanwege opstuwing van het water en zelfs het overstromen van stallen.
- Het vervangen van een duiker is op basis van de Waterschapverordening vergunningplichtig.
- De vergunning **wordt alleen verleend** als de activiteit verenigbaar is met het belang van het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en schaarste.
- Dit komt dus overeen met doelstellingen van de Omgevingswet en de Waterwet.

*"3.3. Artikel 1.13 van de Waterschapsverordening is dwingend geformuleerd. Deze wijze van formulering lijkt **geen beleidsruimte** te bieden aan het bevoegd gezag. Als de activiteit verenigbaar is met het belang van voorkomen van wateroverlast, wordt de omgevingsvergunning verleend en als dat niet zo is, dan wordt de omgevingsvergunning niet verleend. Deze wijze van dwingend formuleren komt op meer plaatsen voor, bijvoorbeeld in artikel 8.0.a, tweede lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving (de algemene beoordelingsregels voor een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit). **De wijze van toetsen van deze omgevingsvergunning op basis van de waterschapsverordening met een ogenschijnlijk dwingende formulering, leent zich niet voor een oordeel van de voorzieningenrechter in deze procedure.**"*

RB. OOST-BRABANT 2 SEPTEMBER 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:4125

- Het is nu afwachten of de rechtbank en de Afdeling hetzelfde oordelen over de beleidsruimte die het beoordelingskader biedt.
- Tot die tijd blijft **onzeker** hoe het beoordelingskader voor wateractiviteiten onder het regime van de Omgevingswet precies moet worden uitgelegd.
- Wordt aangesloten bij de uitspraak van de Afdeling van 24 december 2024 ECLI:NL:RVS:2024:5404 of juist niet?

DEEL III REIKWIJDTE KRW- VERPLICHTINGEN

KRW

- De Kaderrichtlijn Water (**KRW**) is een Europese richtlijn van 22 december 2000
- Doelstelling: realiseren én behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond **oppervlaktewater** én **grondwater** (art. 4 KRW).
- De EU-lidstaten moet deze “goede toestand” uiterlijk in **2015** realiseren, maar veel lidstaten (waaronder NL) hebben gebruik gemaakt van een uitzonderingsmogelijkheid waardoor dit (pas) **eind 2027** moet zijn gerealiseerd.

VERPLICHTINGEN KRW

Verplichtingen t.a.v. **oppervlaktewaterlichamen**

1. Het bereiken van een goede watertoestand (art. 4 KRW)
2. Het voorkomen van achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam (art. 4 KRW)
3. Beschermen oppervlaktewaterlichamen die gebruikt worden voor drinkwateronttrekkingen (art. 7 KRW).

BEREIKEN GOEDE WATERTOESTAND

Verplichting 1 (artikel 4 KRW)

- De lidstaten zijn verplicht om **alle oppervlaktewateren** te beschermen, verbeteren en te herstellen met als doel een '**goede watertoestand**' te bereiken.
- Er is sprake van een 'goede watertoestand' als:
 - de **chemische** toestand kwalificeert als 'goed'; én
 - de **ecologische** toestand kwalificeert als 'goed'.
- Deze verplichting is in de Omgevingswet (Ow) **één-op-één** vertaald in omgevingswaarden voor KRW-oppervlaktewaterlichamen:
 - Omgevingswaarde voor de goede **chemische** kwaliteit (art. 2.10 Bkl)
 - Omgevingswaarde voor de goede **ecologische** kwaliteit (art. 2.11 Bkl)

BEREIKEN GOEDE WATERTOESTAND

1. Omgevingswaarde voor de goede chemische kwaliteit (art. 2.10 Bkl)

In hoeveel procent van de KRW-oppervlaktewaterlichamen in Nederland is sprake van een goede chemische kwaliteit?

- a) minder dan 10%
- b) tussen de 10% en de 25%
- c) tussen de 25% en 75%
- d) meer dan 75%

In slechts 3% van de KRW-oppervlaktewaterlichamen is sprake van een goede chemische kwaliteit

BEREIKEN GOEDE WATERTOESTAND

2. Omgevingswaarde voor de goede ecologische toestand (art. 2.11 Bkl)

In hoeveel procent van de KRW-oppervlaktewaterlichamen in Nederland is sprake van een goede ecologische kwaliteit?

- a) minder dan 10%
- b) tussen de 10% en de 25%
- c) tussen de 25% en 75%
- d) meer dan 75%

In 0% van de KRW-oppervlaktewaterlichamen is sprake van een goede ecologische kwaliteit

- per KRW-oppervlaktewaterlichaam wordt er ongeveer aan 80% wél voldaan;
- de overige 20% zorgt er voor dat het gehele KRW-oppervlaktewaterlichaam niet voldoet.

**OP WELKE WATEREN IS DE KRW VAN
TOEPASSING?**

OP WELKE WATEREN IS DE KRW VAN TOEPASSING?

- De KRW-verplichtingen zijn alleen van toepassing op oppervlaktewaterlichamen in de zin van de KRW.

HvJ EU 25 april 2024, C-301/22, ECLI:EU:C:2024:342

- Lidstaten delen hun wateren in verschillende typen in volgens Bijlage III KRW
- Er zijn géén typen gedefinieerd voor meren kleiner dan 0,5 km².
- Kleinere meren hoeven lidstaten dus niet in te delen én daarin hoeft geen monitoring plaats te vinden.
- Derhalve gelden de verbeterdoelstelling en het achteruitgangsverbod **niet** voor deze kleine meren.
- De overwegingen in het arrest lijken **breder** toepasbaar dan alleen voor meren, zoals rivieren kleiner dan 10 km².
- Er bestaat nog wel **onzekerheid** over de reikwijdte van de overige KRW bepalingen

OP WELKE WATEREN IS DE KRW VAN TOEPASSING?

- In Nederland zijn **745 (!)** wateren aangewezen als KRW-oppervlaktewaterlichamen.
- In het nationaal waterprogramma zijn de KRW-oppervlaktewaterlichamen aangewezen in beheer van het Rijk.
- In de regionale waterprogramma's zijn de KRW-oppervlaktewaterlichamen aangewezen in beheer van de Waterschappen.

- Deel III: Onttrekking van grondwater

ONTTREKKING VAN GRONDWATER

Hoe zit het met ons grondwater?

- Koepelrapport Tussenevaluatie KRW van 11 december 2024

"Momenteel verkeren slechts 4 van de 23 grondwaterlichamen in een goede toestand. De prognose voor 2027 is vrijwel gelijk aan de huidige toestand. De belangrijkste oorzaken van dit ongunstige beeld zijn belastingen van onder andere nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en industriële stoffen, en te weinig infiltratie van neerslag en oppervlaktewater naar het grondwater in combinatie met grondwateronttrekkingen."

- Conclusie: zet alles op alles om de KRW-doelen nog te kunnen behalen

KADERRICHTLIJN WATER

- De KRW kent specifieke milieudoelstellingen voor grondwater
 - Artikel 4, eerste lid, aanhef en onder b, van de KRW
- Wat is vereist?
 - Lidstaten moeten de nodige maatregelen nemen om achteruitgang van de toestand van grondwaterlichamen te voorkomen (*verbod op achteruitgang*);
 - Lidstaten moeten alle grondwaterlichamen beschermen, verbeteren en herstellen om uiterlijk eind 2027 een goede grondwaterstand te bereiken (*verbeteringsvereiste*).

VERBOD OP ACHTERUITGANG

- artikel 4, lid 1, onder b), punt i), van de KRW
- HvJ EU, C 559/19 (Doñana, 24 juni 2021), AB 2022/28
- Als er sprake is van een toenemende achteruitgang (meer onttrekkingen dan aanvullingen) dan is dat in strijd met het verbod op achteruitgang
- Klimaatverandering kan bijdragen aan periodes van droogte en een vermindering van de aanvulling van grondwater terwijl tegelijkertijd de vraag groter wordt

VERBOD OP ACHTERUITGANG

- Een disbalans kan bijdragen aan de achteruitgang van natuurgebieden (art. 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn)
- *"156 Aangezien de leden 2 en 3 van artikel 6 van richtlijn 92/43 hetzelfde beschermingsniveau waarborgen, is het toepasselijke criterium een onderzoek naar de verenigbaarheid als bedoeld in lid 3 van dit artikel. Volgens deze bepaling kan voor een plan of project slechts toestemming worden verleend indien de bevoegde instanties de zekerheid hebben verkregen dat het plan of project geen blijvende schadelijke gevolgen heeft voor het betrokken gebied of wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel meer bestaat over het feit dat dergelijke gevolgen ontbreken zie in die zin arrest van 17 april 2018, Commissie/Polen (Oerbos van Białowieża), C-441/17, EU:C:2018:255, punt 117 en aldaar aangehaalde rechtspraak. [...]"*
- *170 Zoals de advocaat-generaal in de punten 70 en 73 van haar conclusie heeft aangegeven, had het Koninkrijk Spanje, om deze vaststellingen te ontkrachten, elementen moeten aandragen waarmee elke redelijke twijfel kon worden weggenomen dat de handhaving van de huidige grondwateronttrekkingspraktijk wetenschappelijk gezien geen schadelijke gevolgen heeft voor voornoemde beschermde habitats. Daartoe vereist richtlijn 92/43, zoals in punt 156 van dit arrest is opgemerkt, dat een onderzoek naar de verenigbaarheid wordt gedaan als bedoeld in artikel 6, lid 3, van deze richtlijn.*
- *171 Blijkens het aan het Hof overgelegde dossier heeft het Koninkrijk Spanje geen studie verricht waarmee aan de vereisten van deze bepaling kan worden voldaan, en heeft het dus evenmin aangetoond dat de handhaving van de huidige wateronttrekkingspraktijk in het beschermde natuurgebied Doñana geen gevolgen heeft voor de habitats van de betrokken beschermde gebieden."*

VERBETERINGSVEREISTE

- Het verbeteringsvereiste houdt onder meer in dat uiterlijk eind 2027 een 'goede grondwatertoestand' wordt bereikt
 - Dit is de toestand van een grondwaterlichaam waarvan zowel de kwantitatieve als de chemische toestand ten minste "goed" zijn (art. 2.20 KRW)
- Voor grondwater geldt dus dat sprake moet zijn van:
 - Een goede chemische toestand (artikel 2.25 KRW)
 - Een goede kwantitatieve toestand (artikel 2.26 KRW)
- De goede kwantitatieve toestand volgt uit punt 2.1.2 van bijlage V van de KRW

OMGEVINGSWET

- De KRW is (hernieuwd) geïmplementeerd in de Omgevingswet
- De doelstellingen voor grondwaterlichamen zijn opgenomen als omgevingswaarden in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl):
 - artikel 2.13 Bkl → omgevingswaarde goede kwantitatieve toestand grondwaterlichaam
 - artikel 2.14 Bkl → omgevingswaarden goede chemische toestand grondwaterlichaam
- Voor een goede kwantitatieve toestand wordt direct verwezen naar punt 2.1.2 van bijlage V van de KRW voor de goede chemische toestand naar punt 2.3.2 van bijlage V

OMGEVINGSWET

- Provincies stellen een waterprogramma vast. Met de uitvoering daarvan moet worden voldaan aan de omgevingswaarden voor aangewezen grondwaterlichamen (artikel 4.14 Bkl)
- Het waterprogramma bevat maatregelen die achteruitgang van de grondwatertoestand moeten voorkomen (artikel 4.15 Bkl)
 - implementatie van het verbod op achteruitgang

OMGEVINGWET

De KRW-doelstellingen worden direct betrokken bij vergunningverlening

- Artikel 6.2 en 7.12 Bkl:
 - Vergunningplichtige activiteiten in de waterschaps- en omgevingsverordening die gevolgen kunnen hebben voor een grondwaterlichaam mogen er niet toe leiden dat niet wordt voldaan aan de omgevingswaarden voor een goede grondwatertoestand
- Artikel 8.84 Bkl
 - Grondwateronttrekkingen waarvoor op rijksniveau een vergunningplicht is geregeld mogen er niet toe leiden dat achteruitgang van de grondwatertoestand plaatsvindt
 - Hoofdstuk 16 van het Besluit activiteiten leefomgeving
 - Bij het beoordelen van een aanvraag kan rekening worden gehouden met de water(beheer)programma's

LANDELIJKE VERGUNNINGPLICHT

- Afdeling 16.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving
- Er geldt een vergunningplicht voor wateronttrekkingsactiviteiten voor industriële toepassingen van meer dan 150.000 m³/jaar water of voor de openbare drinkwatervoorziening, voor zover het gaat om:
 - het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening; of
 - het in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening.
- Let op: bij omgevingsverordening mag worden afgeweken van de grens van de grens van 150.000 m³/jaar (artikel 16.5 van het Bal)
- Mocht de landelijke vergunningplicht worden uitgebreid, dan blijft onveranderd dat de KRW-doelstellingen in acht moeten worden gehouden

DECENTRALE VERGUNNINGPLICHTEN

- Bij vergunningplichten voor grondwateronttrekkingen voor beregening in waterschapsverordeningen geldt ook dat de KRW doelstellingen in acht moeten worden genomen
- Zie bijvoorbeeld artikel 1.6.1, derde lid, van de Waterschapsverordening Rivierenland:

"Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er ook niet toe leiden dat de doelstelling van het voorkomen van achteruitgang van de chemische en ecologische toestand van KRW-oppevlaktewaterlichamen en van de chemische toestand en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, bedoeld in artikel 4.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, niet wordt bereikt."

- Grondwateronttrekkingen en het natuurspoor

OMGEVINGSVERGUNNING VOOR EEN NATURA 2000-ACTIVITEIT

- Artikel 5.1 lid 1 Omgevingswet:

"1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:

- a. een omgevingsplanactiviteit,*
- b. een rijksmonumentenactiviteit,*
- c. een ontgrondingsactiviteit,*
- d. een stortingsactiviteit op zee,*
- e. een Natura 2000-activiteit,***
- f. een jachtgeweeractiviteit,*
- g. een valkeniersactiviteit,*

tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval."

- Bijlage bij artikel 1.1 Ow bevat definitie van Natura 2000-activiteit:

"activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied;"

OMGEVINGSVERGUNNING VOOR EEN NATURA 2000-ACTIVITEIT

- De hydrologische situatie kan van invloed zijn op de staat van een Natura 2000-gebied
 - Het nemen van hydrologische herstelmaatregelen worden dan ook in verschillende Natuurdoelananalyses benoemd
- Voor het onttrekken van grondwater kan dus ook een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit vereist zijn

BEREGENINGSPUTTEN EN NATUURVERGUNNINGPLICHT

- ECLI:NL:RBOBR:2018:6370 en ECLI:NL:RVS:2021:361
- In hoeverre kan in een natuurbeheerplan het gebruik van een beregeningsput worden uitgezonderd?
- In hoeverre mag rekening worden gehouden met bestaande situaties?

ECLI:NL:RBOBR:2018:6370

- De kwestie heeft betrekking op het beheerplan "Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel", dat ziet op de Natura 2000-gebieden "Groote Peel" en "Deurnsche Peel en Mariapeel". De gebieden liggen gedeeltelijk in Noord-Brabant en gedeeltelijk in Limburg.
- In het beheerplan waren uitzonderingen opgenomen op de vergunningplicht Wet natuurbescherming voor het gebruik van beregeningsputten
- De rechtbank oordeelde dat de uitzonderingen op de vergunningplicht in strijd zijn met de rechtszekerheid omdat niet duidelijk is wat is uitgezonderd en wanneer. Volgens de rechtbank is niet duidelijk (1) of de uitzonderingen op de vergunningplicht voor het gebruik en verplaatsen van beregeningsputten alleen in Limburg of ook in Noord-Brabant gelden en (2) of voldaan is aan de voorwaarden waaronder het gebruik en het verplaatsen is uitgezonderd van de vergunningplicht, (3) wat de grondslag is voor de voorwaarde dat bij verplaatsing de oude put moeten gesaneerd, (4) om welke verdroogde natuurgebieden het gaat en (5) of het vergroten van de hoeveelheid te onttrekken water is begrensd tot een bepaalde hoeveelheid.
- De rechtbank vernietigt het beheerplan voor zover hierin voor het gebruik van beregeningsputten ten behoeve van beregening voor de open teelt een uitzondering is gemaakt van de Wnb-vergunningsplicht
- De Afdeling bevestigt de uitspraak van de Rb. OB in haar uitspraak van 24 februari 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:361)

ECLI:NL:RBOBR:2024:2521

- De colleges van GS van de provincies Noord-Brabant en Limburg hebben een nieuw besluit genomen waarbij geen vrijstelling meer wordt verleend voor de onttrekking van grondwater in bufferzones ten behoeve van agrarische beregening.
- In beginsel geldt een vergunningplicht, tenzij sprake is van een bestaand recht
- Bij de omschrijving van bestaande rechten wordt aangesloten bij de datum waarop de "Groote Peel" en de "Deurnsche Peel & Mariapeel" onder de bescherming van artikel 6 van de Habitatrichtlijn zijn komen te vallen (10 juni 1994)
- Als op dat moment sprake was van een legaal gebruik van de grondwaterput, dan geldt er geen vergunningplicht. Voor de overige beregeningsputten geldt dat er een natuurvergunning moet worden aangevraagd
- Aangezien de Habitatrichtlijn geen ruimte biedt om de sociale en economische belangen van de agrariërs mee te nemen, hebben de colleges dit terecht niet meegenomen

TOT SLOT:

- De prognose is nog steeds dat Nederland de KRW-doelen niet gaat halen
- Minister van I en W (kamerbrief van 20 december 2024):

"Om grip te krijgen op de grondwateronttrekkingen en onttrokken hoeveelheden wordt, in het kader van de moties van de leden Van Ginneken/Tjeerd de Groot en Bromet/Van Esch door IenW ook de mogelijkheid van een uniforme (landelijke) vergunning- en meldingsplicht voor grondwateronttrekkingen onderzocht. Daarbij wordt ook meteen gekeken naar het periodiek bezien en herzien van deze onttrekkingen, aangezien hier door de Europese Commissie om gevraagd is in de recente inbreukprocedure tegen Nederland."

- Bezien moet worden welke maatregelen uiteindelijk worden genomen

Peter Goumans

024 – 382 83 77

p.Goumans@hekkelman.nl

Wiebe van de Rijt

06 - 12 08 54 05

w.van.de.rijt@hekkelman.nl

Advocatuur Nijmegen

Oranjesingel 1

6511 NJ Nijmegen

advocatuur@hekkelman.nl

024 - 382 83 84

Notariaat Nijmegen

Oranjesingel 41

6511 NN Nijmegen

notariaat-nijmegen@hekkelman.nl

024 - 382 84 86

Notariaat Arnhem

Sickeszplein 1

6821 HV Arnhem

notariaat-arnhem@hekkelman.nl

026 - 377 71 11